

УДК 630*/639.1 Доц. І.В. Делеган, канд. с.-г. наук – НЛТУ України, м. Львів;
доц. М.Б. Шпільчак, канд. с.-г. наук – Природний заповідник "Горгани"

ТЕРМІНИ ПОЛЮВАННЯ НА САРНУ ЄВРОПЕЙСКУ В ОКРЕМИХ КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Наведені терміни та тривалість сезону полювання на самців, самиць і молодняк сарни європейську (*Capreolus capreolus* Linnaeus, 1758) в 22 країнах Європи.

Ключові слова: терміни полювання, сарна європейська (*Capreolus capreolus*)

Assoc. prof. I.V. Delehan – NUFWT of Ukraine, L'viv;
assoc. prof. M.B. Schpilcak – Nature reserve "Gorgany"

Terms of hunt roe deer in the countries of Europe

Terms and duration of season of hunt on males, females and sapling of roe deer (*Capreolus capreolus* Linnaeus, 1758) in 22 countries of Europe.

Keywords: terms of hunt, roe deer (*Capreolus capreolus*)

Встановлення оптимальних термінів полювання є невід'ємною складовою цілеспрямованого ведення мисливського господарства – збереження генфонду, охорони, використання та відтворення мисливських тварин, як національного природного багатства. Терміни полювання на певний вид мисливських тварин, зазвичай, встановлюють на основі ґрунтовних знань його біологічних, екологічних і популяційних особливостей в конкретному регіоні чи країні з врахуванням національних традицій та наявного вітчизняного і зарубіжного досвіду [1-9].

У часи колишнього СРСР, в Україні полювання на сарну дозволялося з першого вересня до 30 листопада. При цьому не розрізняли початок полювання на самців, самиць і молодняк [5]. Дещо пізніше, на початку дев'яностих років, з появою в Україні іноземних мисливців стали дозволяти індивідуальне полювання на самця сарни у травні місяці. У наш час, Державний комітет лісового господарства України наказом № 99 від шостого травня 2008 року дозволив індивідуальне полювання на самця сарни європейської з першого липня до 31 жовтня. Наскільки внесені зміни до термінів полювання є обґрунтованими важко сказати.

Зважаючи на динамічні зміни, що мають місце у мисливському господарстві України, особливий інтерес для наших фахівців може мати інформація щодо термінів полювання на сарну (козулю) європейську (*Capreolus capreolus* Linnaeus, 1758) в окремих країнах Європи.

Як свідчать літературні джерела, найбільш ранній термін початку полювання на самця сарни встановлено в Англії та Шотландії [6-9]. У цих країнах його відкривають з першого квітня, тобто з першого дня мисливського року (табл. 1). Проте у більшості країн Європи полювання на самця сарни розпочинають у травні: з першого травня в Італії та Швейцарії; з одинадцятого – в Польщі; з п'ятнадцятого – в Литві, Німеччині, Румунії та Угорщині, а з шістнадцятого – в Австрії, Данії, Сербії і Чехії. Першого червня таке полювання відкривають в Болгарії, Ліхтенштейні, Люксембурзі та Нідерландах, а дещо пізніше – п'ятого червня – в Іспанії. В Естонії воно розпочинається п'ятнадцятого липня, в Швеції на місяць пізніше, п'ятнадцятого серпня, а в Норвегії і Бельгії першого та десятого жовтня відповідно.

Табл. 1. Терміни полювання на сарну європейську в окремих країнах Європи

Країна	Дата початку та завершення сезону полювання/ тривалість сезону в днях	
	на самця	на самицю і молодняк
Австрія	<u>16.05-31.10</u> 169	<u>01.08-31.12</u> 153
Англія	<u>01.04-31.10</u> 214	<u>01.11-28.02</u> 120
Бельгія	<u>10.10-30.11</u> 52	<u>10.10-31.12</u> 92
Болгарія	<u>01.06-31.10</u> 153	<u>01.10-31.10</u> 31
Данія	<u>16.05-15.07</u> 61	<u>01.10-31.12</u> 92
Естонія	<u>15.07-15.08</u> 32	<u>01.09-31.10</u> 61
Іспанія	<u>05.06-25.07</u> 51	<u>01.05-15.12</u> 229
Італія	<u>01.05-20.10</u> 173	<u>01.05-31.12</u> 245
Ліхтенштейн	<u>01.06-15.10</u> 137	<u>01.09-31.12</u> 122
Литва	<u>15.05-30.06</u> 47	<u>01.09-31.10</u> 61
Люксембург	<u>01.06-15.07</u> 45	<u>15.10-31.12</u> 78
Нідерланди	<u>01.06-30.09</u> 152	<u>01.01-31.03</u> 90
Німеччина	<u>15.05-15.10</u> 154	<u>01.09-31.01</u> 153
Норвегія	<u>01.10-23.12</u> 84	<u>01.10-23.12</u> 84
Польща	<u>11.05-30.09</u> 143	<u>01.10-31.03</u> 182
Румунія	<u>15.05-31.10</u> 170	<u>01.06-28.02</u> 273
Сербія	<u>16.05-31.12</u> 230	<u>01.10-31.12</u> 92
Угорщина	<u>15.05-15.10</u> 154	<u>01.09-15.02</u> 168
Чехія	<u>16.05-31.10</u> 169	<u>01.09-31.12</u> 122
Швейцарія	<u>01.05-31.12</u> 245	<u>07.09-15.11</u> 70
Швеція	<u>15.08-31.12</u> 139	<u>01.10-31.12</u> 92
Шотландія	<u>01.04-20.10</u> 203	<u>21.10-31.03</u> 162

Різниця між крайніми датами початку полювання на самця сарни європейської в 22 країнах Європи (01.04 в Англії і Шотландії та 10.10 в Бельгії) становить 193 дні або двадцять сім з половиною тижнів, що становить майже шість з половиною місяців.

Якщо з аналізу вилучити країни з крайніми датами початку полювання (зокрема й Норвегію, 10.10), тоді максимальна розбіжність між датами відкриття полювання у 18 країнах зменшаться майже у два рази і становитиме 107 днів або три з половиною місяці. Проте в одинадцяти країнах Європи, зокрема і в тих, де чисельність і обсяги добування сарни найвищі (Австрія, Німеччина, Польща, Угорщина) ця різниця, зазвичай, не перевищує двох тижнів.

Наведені в табл. 1 дані свідчать, що у більшості (в 16 із 22) країн Європи полювання на самця сарни відкривають майже одночасно, у межах одного місяця – від початку травня до початку червня.

Поряд з терміном початку полювання заслуговує на увагу і тривалість сезону полювання на самця сарни в різних країнах Європи. Найдовше він триває в Швейцарії – 35 тижнів, Сербії – 33 тижні, Англії – 31 тиждень і Шотландії – 29 тижнів. Значну тривалість цей сезон має також в Італії – 25 тижнів, Румунії, Австрії, Чехії – 24 тижні, Німеччині, Угорщині, Болгарії, Нідерландах – 22 тижні, Польщі, Швеції і Ліхтенштейні – 20 тижнів. Найкоротший сезон полювання на самця сарни в Норвегії – 12 тижнів, Данії – 9 тижнів, Бельгії, Іспанії, Литві – 7 тижнів, Люксембурзі – 6 тижнів та Естонії – 5 тижнів.

Найбільша розбіжність між крайніми значеннями тривалості сезону полювання на самця сарни (Швейцарія і Естонія) сягає 213 днів, що становить близько 30 тижнів або 7 місяців.

У першій половині календарного року полювання на самицю і молодняк сарни розпочинають у Нідерландах (01.01), Іспанії і Італії (01.05), а в Румунії (01.06). В Австрії такий сезон відкривають першого серпня, а в Естонії, Ліхтенштейні, Литві, Німеччині, Угорщині, Чехії – першого вересня, в Швейцарії сьомого вересня, Болгарії, Данії, Норвегії, Польщі, Сербії, Швеції – першого жовтня. Дещо пізніше самиць і молодняк сарни починають здобувати в Люксембурзі (15.10) і Шотландії (21.10), а найпізніший термін характерний для Англії (01.11).

Різниця між крайніми датами початку полювання на самицю і молодняк сарни (01.01 в Нідерландах та 01.11 в Англії) становить 304 дні або дещо більше сорока трьох тижнів, що становить десять місяців. Без країн з крайніми датами максимальна розбіжність між початком відкриття полювання у 20 країнах Європи зменшиться в 1,7 раза і становитиме 174 дні або 5,8 місяця. У шістнадцяти країнах, ця різниця, зазвичай, не перевищує п'ятдесяти днів або 7 тижнів, тобто у більшості країн Європи полювання на самицю і молодняк сарни відкривають майже одночасно, у межах одного – двох місяців – від початку вересня до кінця жовтня.

Тривалість сезону полювання на самицю і молодняк сарни істотно різниться залежно від країни. Найдовше він триває в Румунії – 39 тижнів, Італії – 35 тижнів та Іспанії – майже 33 тижні. Середню тривалість цей сезон має в Польщі – 26 тижнів, Угорщині – 24 тижні, Шотландії – 23 тижні, Австрії та Німеччині – майже 22 тижні, Ліхтенштейні, Швейцарії і Англії – близько 17 тижнів. В Бельгії, Данії, Нідерландах, Сербії та Швеції на самицю і молодняк сарни полюють близько 13 тижнів, в Норвегії – 12 тижнів, в Люксембурзі – 11 тижнів, в Швейцарії – 10 тижнів, в Естонії і Литві – майже 9 тижнів. Найкоротшим цей сезон є в Болгарії, де він триває всього чотири з половиною тижні. Найбільша розбіжність між крайніми значеннями тривалості сезону

полювання на самицю і молодняк сарни (Румунія і Болгарія) сягає 242 дні, що становить близько тридцяти чотирьох з половиною тижнів або 8 місяців.

Цікаво, що календарні терміни (01.10-23.12) і тривалість сезону полювання на самця, самиць і молодняк сарни (12 тижнів) цілковито збігаються в одній тільки Норвегії. В Бельгії і Італії збігається хіба що початок полювання, оскільки на самиць і молодняк воно триває на один – два місяці довше, ніж на самців. Абсолютно у різні терміни полюють на самця (01.04-31.10), самицю і молодняк (01.11-28.02) сарни європейської в Англії, Данії (16.05-15.07 та 01.10-31.12), Естонії (15.07-15.08 та 01.09-31.10), Литві (15.05-30.06 та 01.09-31.10), Люксембурзі (01.06-15.07 та 15.10-31.12), Нідерландах (01.06-31.09 та 01.01-31.03) і Шотландії (01.04-20.10 та 21.10-31.03 відповідно).

Як видно з наведених матеріалів терміни полювання на сарну європейську істотно різняться між собою залежно від країни, проте чітко простежується тенденція до їх уніфікації. Досвід зарубіжних країн свідчить, що для оптимізації термінів полювання в Україні необхідно передусім поглибити вивчення біологічних, екологічних і популяційних особливостей основних видів мисливських тварин у регіональному розрізі, що забезпечить збереження генофонду, покращення охорони, використання та відтворення мисливських тварин, як національного природного багатства.

Література

1. Делеган І.В. Біологія лісових птахів і звірів. – Львів: Поллі, 2005. – 600 с.
2. Делеган І.В., Чернявський М.В., Феннич В.С. Перспективи розвитку мисливського господарства в Закарпатті. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2007. – 192 с.
3. Сборник нормативных материалов по охотничьему и рыболовному хозяйству/Под ред. Н.А. Коржа; Сост. Д.В. Малышев. – К.: Урожай, 1987. – 472 с.; (с. 66).
4. Шадура М.В., Шейгас І.М., Гунчак М.С., та ін. Книга мисливця. – Львів: Держкомлісгосп, 1998. – 178 с.
5. Hell P. Polovníctvo v krajinach RVHP. – Bratislava. Priroda, 1988. – 586 s.
6. Sternath M. Der Jagd prüfungs behelf für Jungjäger und Jagdaufseher. – Viena. Österreichischer Jagd- und Fischerei-Verband, 2006. – 608 s.
7. Nüßlein F. Das praktische Handbuch der Jagdkunde. – München; Wien; Zürich. BLV Verlagsgesellschaft mbH, 2003. – 440 s.
8. Vach M. Srnčí zvěř. – Silvestris. Uhlířské Janovice, 1993. – 408 s.
9. Vach M., a kolektiv. Myslivost. – Silvestris. Uhlířské Janovice, 1999. – 368 s.

УДК 630*5

*Доц. Г.Г. Гриник, канд. с.-г. наук; студ. В.В. Пукман –
НЛТУ України, м. Львів; дир. М.В. Костриба; гол. лісопатолог
В.Я. Буній – Івано-Франківське державне спеціалізоване
лісозахисне підприємство "Західлісозахист"*

ПОПЕРЕДНІ МОНІТОРИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ САНІТАРНОГО СТАНУ ЛІСІВ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Наведено характеристику пробних площ. Проаналізовано типи і категорії пошкоджень дерев на пробних площах, згрупованих на територіях окремих лісгосподарських підприємств Чернівецької області. Визначено найбільш характерні типи та категорії пошкоджень дерев на пробних площах згідно з місцевістю розташування та таксаційні показники дерев з відповідним типом пошкодження та без пошкоджень.